

Humántőke elképzelés és ami mögötte van

Humántőke elképzelés és ami mögötte van

Közgazdaságtani fogalom!!!

Humántőke

Munkaerőpiaci kimenetek;
Gazdasági fejlődés/fejlesztés

Beruházás, gazdasági megtérülés!

Humántőkébe való beruházás terepe: az iskola

Humántőke elképzelés és ami mögötte van

Közgazdaságtani fogalom!!!

Humántőke

Munkaerőpiaci kimenetek;
Gazdasági fejlődés/fejlesztés

Beruházás, gazdasági megtérülés!

Humántőkébe való beruházás terepe: az iskola

Kritikák

- Egyfunkciós intézményként tekint az iskolára (kizárólag a munkaerőpiaci szempontok – vs társadalmi mobilitás; társadalmi koherencia; kultúraátadás)
- Kvantifikálhatóság mindenekfelett
- Az kerül az előtérbe, ami jól mérhető.... (pedig nem biztos, hogy az a lényeg!)

Humántőke elképzelés és ami mögötte van

Közgazdaságtani fogalom!!!

Humántőke

Munkaerőpiaci kimenetek;
Gazdasági fejlődés/fejlesztés

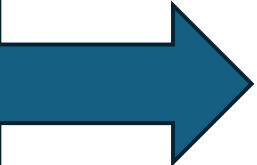
Beruházás, gazdasági megtérülés!

Humántőkébe való beruházás terepe: az iskola

Kritikák

- Egyfunkciós intézményként tekint az iskolára (kizárólag a munkaerőpiaci szempontok – vs társadalmi mobilitás; társadalmi koherencia; kultúraátadás)
- Kvantifikálhatóság mindenekfelett
- Az kerül az előtérbe, ami jól mérhető.... (pedig nem biztos, hogy az a lényeg!)

Közgazdasági és
szociológiai
szemlélet ötvözése

Az iskola nem semleges!!!

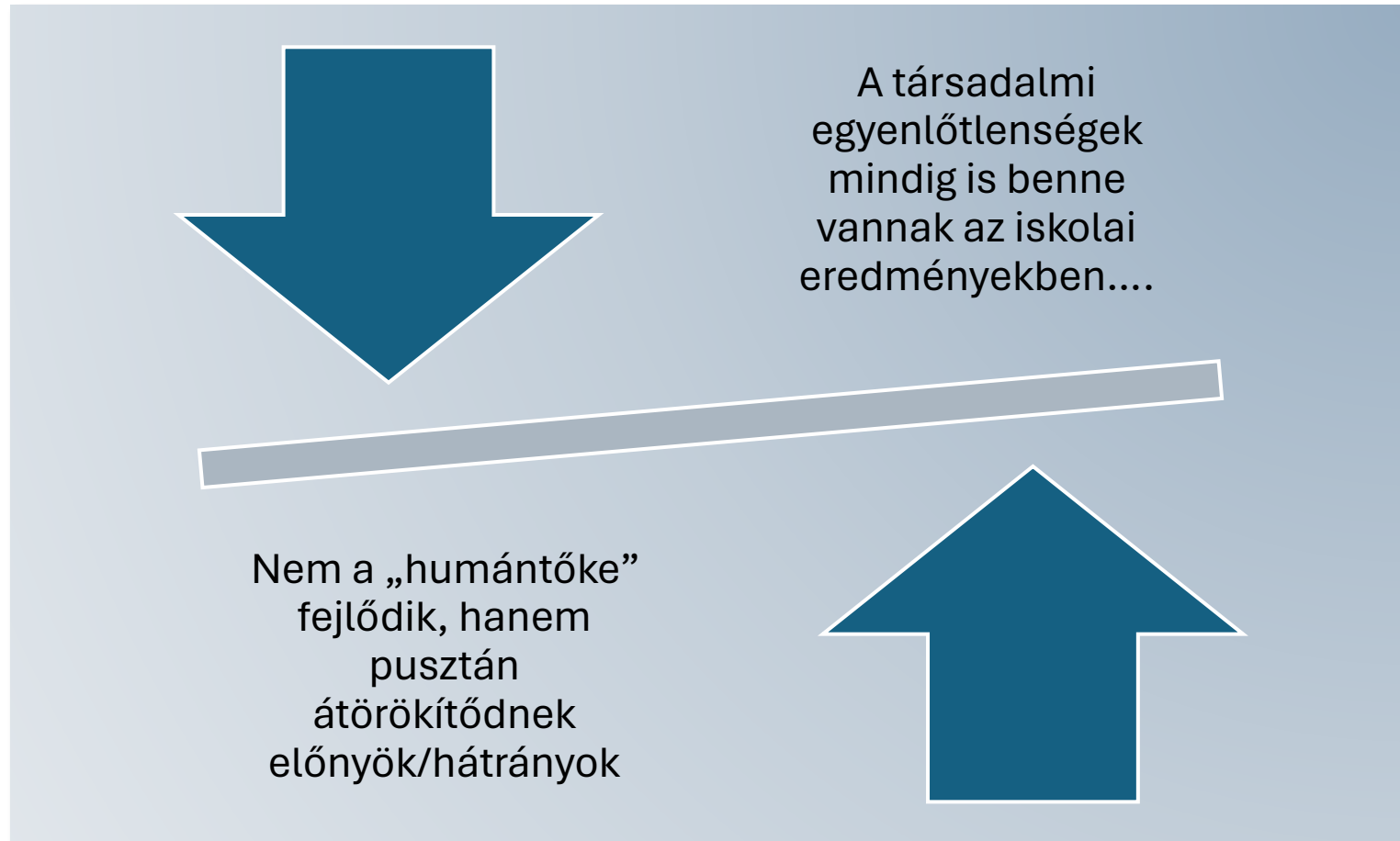

A különböző társadalmi csoportok tagjai eltérő pozícióból indulnak az iskolai karrierjük kezdetén

Nem semleges

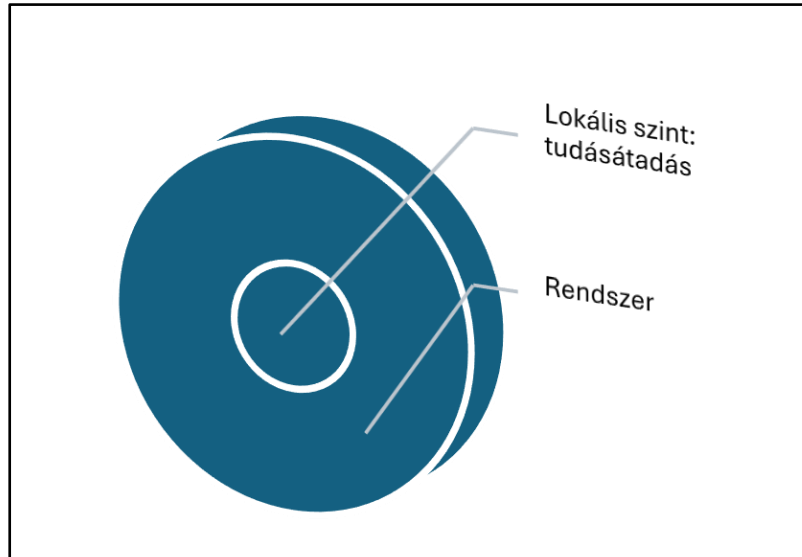
- az oktatás tárgya
- Az oktatás módja

A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelése vagy valami más (is)?

Az átörökítés csökkentése mint a tudásátadás hatékonyságának fontos indikátora

Az egyenlőtlenségek átörökítése mint mikro-makro probléma

Gross, Meyer, Hadjar, 2016 : Theorising the impact of education systems on inequalities

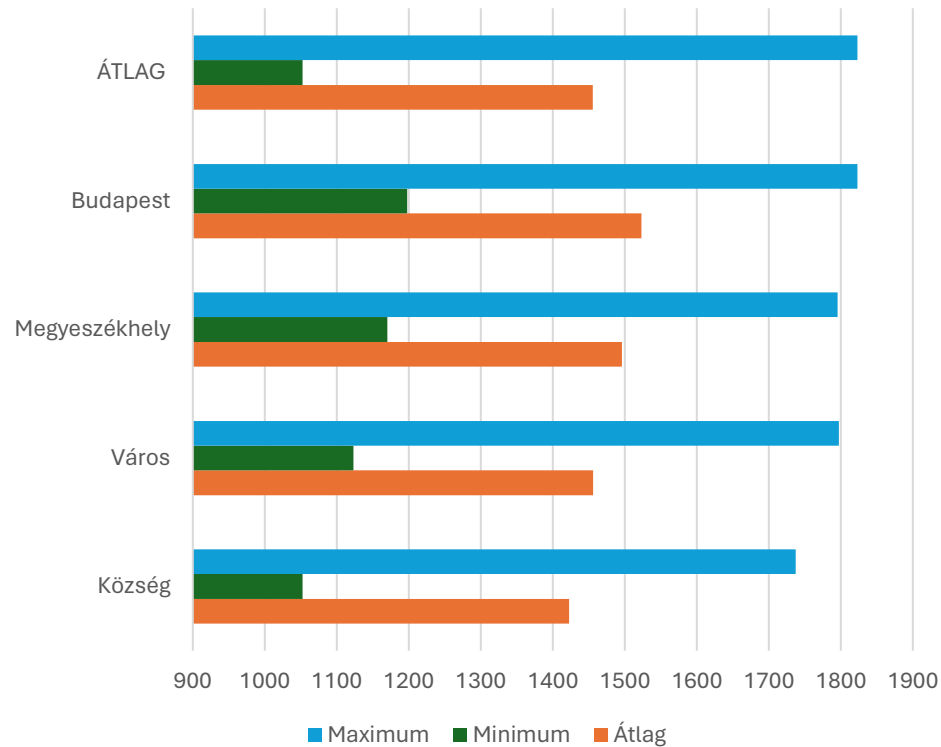
- az egyéni/lokális szinten termelődő egyenlőtlenségek az **oktatási rendszerbe ágyazottan** jönnek létre
- az oktatási egyenlőtlenségek **útfüggő intézményi berendezkedésben** és **közösen elfogadott vélekedések** kontextusában termelődnek és termelődnek újjá

Az, hogy mennyiben járul hozzá az oktatás a társadalmi egyenlőtlenségek újratermeléséhez, **rendszerszintű és intézményi** tényezőktől függ

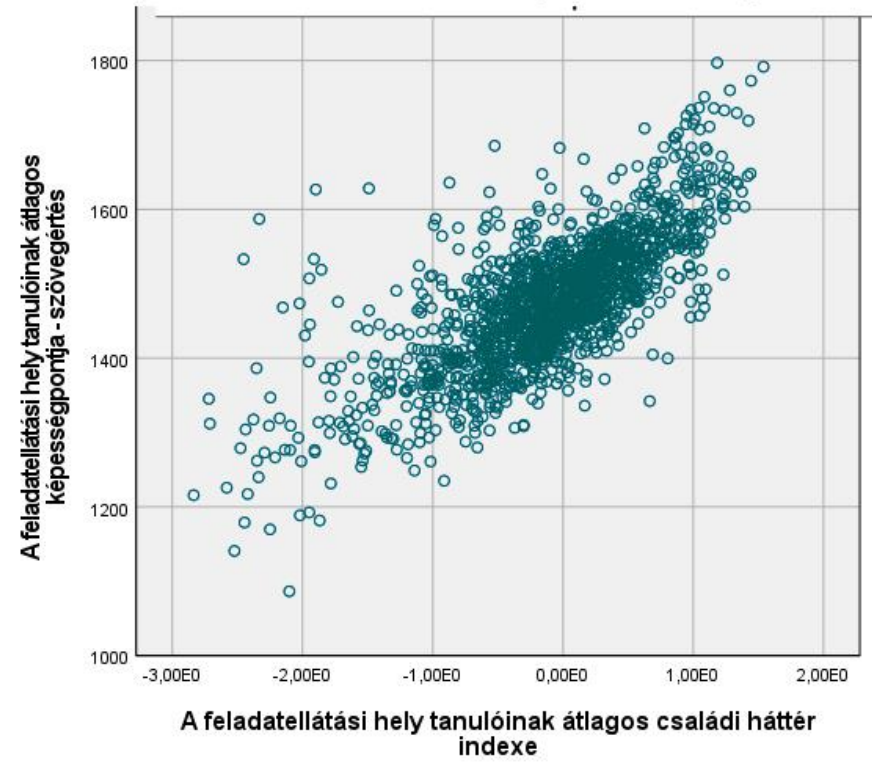
Ha a két szintet egymástól elválasztva vizsgáljuk, vakfoltjaink lesznek!

Az iskolai eredmények erősen korrelálnak az iskolák társadalmi összetételével

Szövegértés eredmények eltérései hatodikban

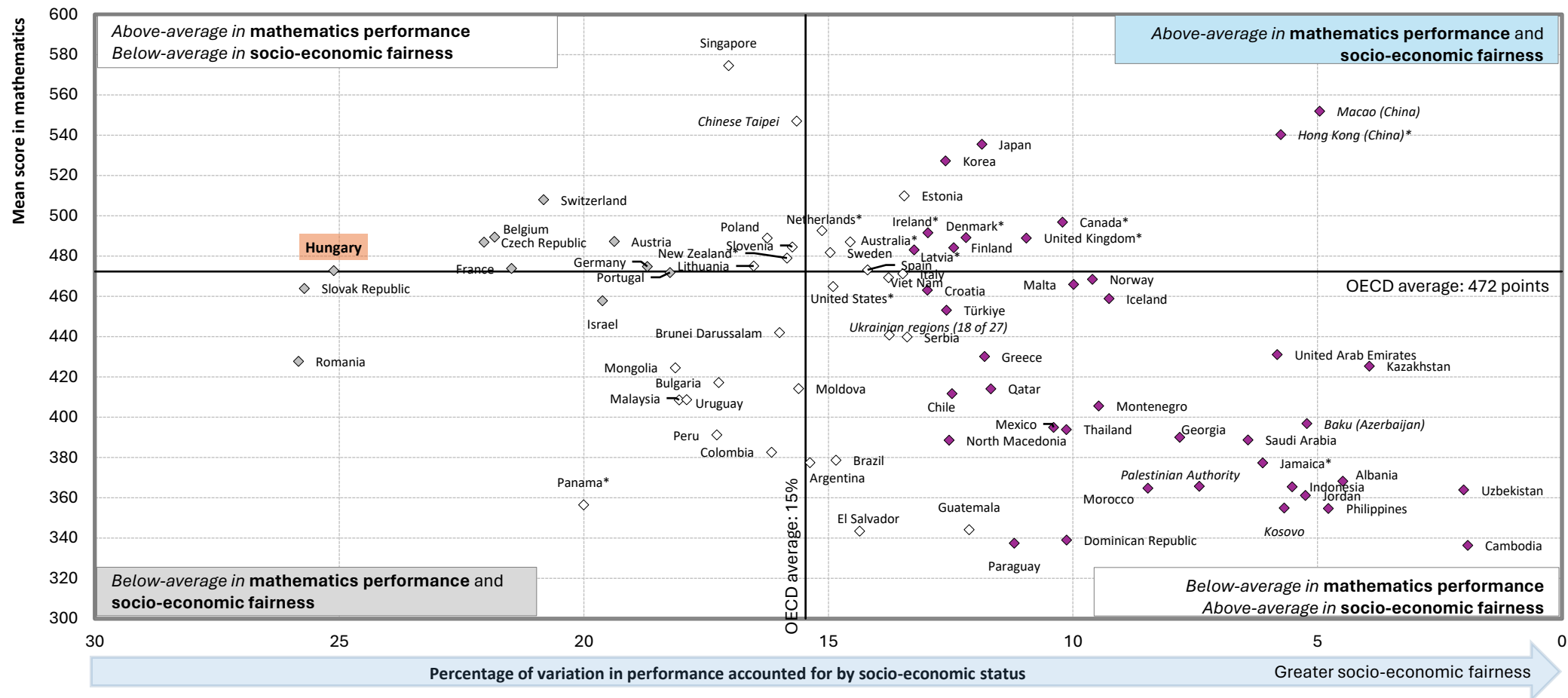
Családi háttér és szövegértés eredmények

Mindenhol így van? Igen, de....

a PISA (2022) mérés tanulságai

- ◇ Socio-economic fairness is below the OECD average
- ◇ Socio-economic fairness is not statistically significantly different from the OECD average
- ◆ Socio-economic fairness is above the OECD average

A kvantifikálás kétarcúsága és az intézményi mozgástér

- A PISA-eredményekből látható, hogy bizonyos rendszerek jobban, mások kevésbé örökítik át az egyenlőtlenségeket.
- Mítoszok megtörése (sok Nobel-díjas tudóst adó oktatási rendszer...)
- Saját helyzet értelmezésének lehetősége
- Rendszerszintű lépések (lehetnének):
 - Több pénz, komprehenzívebb iskolarendszer.....
 - DE: helyi szinten is hangot lehet ezeknek adni

- Egyszerű rangsor- bonyolult összefüggés
- A kívülről is látható eredmények felé tolódik a hangsúly
- Közvélemény és az oktatáspolitikai a tanulók „bruttó” tanulmányi eredményei szerint rangsorolja az iskolákat
- Performativitás (pl: Ball, 2000) előretörése - iskolák a bemenet befolyásolásában egyre érdekeltőbbek
 - olcsóbb
 - egyszerűbb
 - hatékonyabb

Mit mutat a jó gimnáziumok rangsora?

Gimnáziumok rangsora a HVG top 50-es és a szülők társadalmi státusza alapján

HVG-rangsor		Országos kompetenciamérés, családháttér-index	
1	✓	1	✓
2	✗	2	✓
3	✓	3	✓
4	✓	4	✓
5	✓	5	✓
6	✓	6	✓
7	✓	7	✓
8	✓	8	✓
9	✗	9	✓
10	✓	10	✓
11	✓	11	✓
12	✓	12	✓
13	✓	13	✗
14	✓	14	✓
15	✓	15	✓
16	✓	16	✓
17	✓	17	✓
18	✓	18	63
19	✓	19	90
20	✓	20	✓
21	✓	21	✓
22	✓	22	✗
23	✓	23	✓
24	✓	24	✓
25	✓	25	✓
26	✗	26	✓
27	✓	27	✓
28	✓	28	✓
29	✓	29	✓
30	✓	30	✗
31	✗	31	✓
32	✗	32	81
33	✓	33	✗
34	✓	34	100
35	✗	35	✗
36	✗	36	✓
37	✓	37	✓
38	✓	38	✗
39	✓	39	✗
40	✓	40	✓
41	✗	41	✓
42	✗	42	55
43	✓	43	✓
44	✓	44	✓
45	✓	45	54
46	✓	46	✗
47	✗	47	✓
48	✗	48	✓
49	✓	49	✓
49	✓	50	59

jelelmagyarázat		jelelmagyarázat	
✓	szerepel az országos kompetenciamérés, családháttér-index listán	✓	szerepel a HVG top 50-es listán
✗	nem szerepel az országos kompetenciamérés, családháttér-index listán	szám	hányadik a HVG top 100-as listán
✓	szerepel a HVG és CSH-index top 50-ben is	✗	nem szerepel a HVG top 100-as listán
✓	szerepel a HVG top 50-ben, és a CSH-index top 50-100 között van		
✓	szerepel a HVG top 50-ben, de a CSH-indexe nem fért bele a top 100-ba		

Iskolák családi háttér-összetétele mint tabu

-
- Nincs információ a tanulói háttérről iskolán belül („nálunk a családi háttér nem számít”)
 - OKM: nem érdekeltek az iskolák a családi háttérre vonatkozó adatgyűjtésben
 - Nem használják az iskolák az OKM adatokat
 - Az egyre gyakoribbá váló mérések diszfunkcionálissá válnak („ha mindig csak mérünk, mikor tanítunk?”)
 - Családi háttér téves azonosítása az anyagi háttérrel
 - A családi háttér és az eredményesség összefüggése: egyrészt „nyílt titok”, másrészt az iskolák tehetetlennek érzik magukat ebben
 - Vannak jó példák! Előkészítő szervezése hátrányos helyzetűeknek; együttműködés civilszervezettel; általános iskola aktív, mobilitást célzó támogatása a középiskolaválasztáskor

A hozzáadott pedagógiai érték (HPÉ)

- Ami ténylegesen több....
- Ami az iskolában történik....

Humántőke fogalom és HPÉ összekapcsolása:

- a bemenetkor meglévő források milyen mechanizmusokon keresztül változnak át birtokolt ismeretekké
- A hozzáadott pedagógiai érték azt a hozamot jelzi, amely a tanulók tudásában, viselkedésében, iskolához való vonzódásukban jön/jött létre az iskolai képzés eredményeképpen
- Eredményesség alapú lista \neq hozzáadott pedagógiai érték

Lokálisan létrehozható hatások

- **...mentorálás**

Elsődleges fontosságú a hátrányos helyzetű diákok tanulási előmenetelében (DuBois et al. 2002; Jacobi 1991)

Nemcsak a törődés, a konkrét tanulástámogatás a fontos, hanem a mentorálás fontos kapcsolatot jelent egy előnyösebb társadalmi háttérű, fontos felnőttel!

iskola, önkormányzat, civil szervezet

- ...az **önbeteljesítő jóslatok** (Merton, 1968) hatásai; a **Pygmalion-hatás** (Rosenthal, Jacobsen, 1968) értelmezése

iskola

- **...iskolai ellenkultúra** (Willis, 1997) kezelése

iskola

- **... korai fejlesztés, óvoda**

önkormányzat, civil szervezet

Tehát: mit is csinálhat egy végletekig centralizált oktatási rendszerben a „helyi szint”?

Nem sokat....

... de nem is eszköztelen!

